

Nytt prosjekt i vitenskapsfilosofi

Forskningsrådet har tildelt 9,8 millioner kroner til Handelshøgskolen ved Universitetet for miljø- og biovitenskap for det fireårige prosjektet «Causation in Science – An Interdisciplinary Study of Causal Processes» (CauSci). Prosjektet er finansiert av Forskningsrådets FRIHUM-midler og startet opp på Ås 1. januar 2011.

Av Rani Lill Anjum

Utgangspunktet for prosjektet er en disposisjonell teori om kausalitet, utviklet i boka [Getting Causes From Powers](#), som kommer ut ved Oxford University Press i løpet av våren. Boka er et resultat av postdoktorprosjektet «Causation, Dispositions and Laws» (Anjum) og forskerprosjektet «Metaphysics of Science» [Mumford](#)).

Årsaker og disposisjoner

Ifølge denne teorien er årsaker best forstått som disposisjoner, altså som noe som kun tenderer mot en bestemt effekt. Røyking kan for eksempel forårsake kreft, men dette kan ikke være noe mer enn en tendens eller en disposisjon, ettersom den kan motvirkes av andre disposisjoner. Et sunt kosthold, en sterk helse, eller medisiner, kan alle motvirke tendensen av røykingen. Det blir dermed en essensiell egenskap ved årsaker at de kan motvirkes (eller for så vidt forsterkes) av andre årsaker, i alle fall i prinsippet.

Et annet trekk ved kausalitet ifølge denne teorien, er at enhver effekt er polygenisk, altså produsert av mange årsaker i kombinasjon. Disse årsakene kan virke sammen på lineært eller ikke-lineært vis, avhengig av hva de er. Stikkord for denne teorien er kompleksitet, kontekstsensitivitet og muligheten for kausal motvirkning.

Tverrfaglig

Denne teorien vil bli utviklet i samarbeid med forskere fra ulike fagområder: fysikk, biologi,

psykologi og samfunnsfag. Målet er å få en filosofisk teori som er mer empirisk informert, samtidig som teorien vil kaste nytt lys over problemer knyttet til kausalitet innenfor de ulike fagområdene: kausal lokalitet og temporalitet i fysikken, genes kausale rolle i biologien, fri vilje og intensjonalitet i psykologien og sosiale disposisjoner og emergens i sosialvitenskapene.

Prosjektet har knyttet til seg nasjonale og internasjonale forskere fra en rekke fagområder: fysikk, biologi, medisin, jus, sosiologi, psykologi, historie, økonomi – og selvsagt fra filosofi. To internasjonalt profilerte forskere, professor Stephen Mumford (Nottingham) og professor John Dupré (Exeter), er knyttet til prosjektet som gjesteforskere, og Senter for vitenskapsteori (SVT) i Bergen og School of Humanities ved Universitetet i Nottingham er institusjonelle partnere.

Nytt forum

Prosjektet er ledet av Rani Lill Anjum (UMB) og Stephen Mumford (Nottingham) vil bli ansatt som Professor II. I tillegg er det lyst ut to Ph.D.-stillinger. For full oversikt over samarbeidspartnerne, se prosjektets [hjemmeside](#).

Fra våren vil vi også starte opp [Vitenskapsteoretisk forum](#) ved UMB, der forskere knyttet til prosjektet og til UMB for øvrig vil bli invitert som foredragsholdere.

Målet er å styrke det allerede eksisterende vitenskapsfilosofiske miljøet ved UMB, både blant filosofene og andre forskere.

Det vil være mulig å sette seg opp på en e-postliste for å få informasjon om prosjektet. Dette kan gjøres ved å sende en e-post til rani.anjum@umb.no. Prosjektet har også opprettet en [Twitter-konto](#) der det blir lagt ut informasjon om workshops, konferanser, gjesteforelesninger, publikasjoner og utlysninger.